

Brussel renoveert zijn zwembaden

Het interieur van het zwembad van Sint-Joost-ten-Node (Foto AAC Architecture)

Ontwerptekening van de inkom van het Victor Boin zwembad (Foto AAC Architecture)

Dat Brussel heel wat te bieden heeft aan liefhebbers van Art Nouveau, Art Deco en Moderne architectuur is genoegzaam bekend. Wereldwijd trekt het Brusselse aanbod aan architectuur van rond de eeuwwisseling en uit het Interbellum, toeristen aan. Minder gekend is dat een groot deel van de Brusselse openbare zwembaden stamt uit het begin van de vorige eeuw, en dat sommige van deze openbare zwembaden in Brussel architecturale pareltjes zijn. Sommige van deze badhuizen zijn recent gerenoveerd, andere zullen binnenkort opnieuw de deuren heropenen. Het loont zeker de moeite om er, na de heropening, een bezoek aan te brengen.

Baden met een sociale functie.

De iconische badhuizen uit de eerste helft van de vorige eeuw, in Art Deco-stijl of pakketbootstijl, hadden sportieve, hygiënische, maar ook sociale functies. Individueel huishelijk sanitair was nog niet zo ingeburgerd als vandaag, dus de meeste zwembaden werden door de toenmalige buurtbewoners ook als badkamer en als ontmoetingsplaats gebruikt. Men kwam er zich wassen onder de douche en in sommige badhuizen konden meer begoede burgers ook van een stoombad genieten. De zwembaden waren oases waar de Brusselse bevolking genoot van verfijnde recreatie.

Het badencomplex van Sint-Joost-ten-Node (Foto YVW)

De voorgevel van het Neptuneium in Schaarbeek (Foto YVW)

De Baden van Brussel, in de Marollen (Foto YVW)

Zwembad van Elsene (zwemkunststraat) – in renovatie

Zo zag het zwembad van Elsene er begin vorige eeuw uit (Foto AAC Architecture)

Op 16 mei 2004 vierde dit zwembad zijn honderdste verjaardag, het is hiermee het oudste overdekte zwembad in het Brussels gewest. Het zwembad, ontworpen door de beroemde Franse architect François Hennebique, is ook een van de eerste met een zwembassin in gewapend beton. Het zwembad van Elsene is het enige dat is bewaard gebleven en nog een beeld geeft van de eerste gemeentelijke overdekte zwembaden. Het maakt deel uit van het architectuurpatrimonium van de gemeente. Dit zwembad wordt sinds 2020 gerenoveerd en zal vermoedelijk halweg 2024 de deuren opnieuw openzetten. De gevel en de zwembadhal, met inbegrip van het zwembad zelf, zijn beschermde erfgoedelementen en zullen in hun oorspronkelijke staat worden hersteld. Ook de typische indeling, met de kleedhokjes rond het zwembad blijft behouden.

Het zwembad van Elsene tijdens de renovatiewerkn (Foto AAC Architecture)

Stijl: gietijzer en vroege betonarchitectuur.

Bouwperiode: geopend in 1904.

Architect: François Hennebique.

Renovatie door AAC Architecture.

Indeling: centrale zwemkuip, aan drie zijden galerijen met kleedhokjes (2 verdiepingen).

Dek: stalen spanten op gietijzeren kolommen ondersteunen het dak, met centrale lichtstraat.

Afmetingen bad: 29,20 m op 14,40 m, diepte van 3,25 m.

Adres: Zwemkunststraat 10 te 1050 Elsene.

Victor Boin-zwembad in Sint-Gillis – in renovatie

Het zwembad Victor Boin voor de werken (Foto AAC Architecture)

Het complex zal aan de huidige normen en eisen worden aangepast, en de organisatie van de interne werking wordt opnieuw vormgegeven. Het gebruikscomfort zal worden verhoogd, ondermeer door de toegang voor personen met beperkte mobiliteit en de veiligheid te verbeteren. De verdeling van de ruimten wordt herbekend: nieuwe familiecabines worden gecreëerd op het gelijkvloers, de cafetaria wordt opnieuw ingericht en nieuwe kantoorruimte voor het personeel worden ondergebracht in de uitbreiding op de 2de verdieping.

Het zwembad Victor Boin tijdens de werken

Stijl: Art Deco.

Bouwperiode: 1905, verbouwd in Art Deco-stijl 1938-1940.

Architecten: Cooreman en Jules Rau, verbouwing 1938 door gemeentelijke inspecteur-architect Ingelbrechten.

Huidige renovatie: AAC Architecture.

Indeling: centrale zwemkuip, aan twee zijden galerijen met kleedhokjes (3 verdiepingen).

Gevel: de inkompartij omvat één bouwlaag met ingang onder betonnen luifel op hardstenen kolommen.

Dak: het ingenieuze beglaasde dak is in 1980 vervangen door een metalen dakstructuur; de huidige dakstructuur dateert uit 1992.

Adres: Wipstraat 38 te 1060 Sint-Gillis.

Het zwembad van Sint-Joost-ten-Node – gerenoveerd

Het zwembad van Sint-Joost-ten-Node is zonder twijfel een van de mooiste van Brussel. De inkomhall en traphall zijn overvloedig voorzien van marmeren vloer- en wandbekleding.

Het interieur van het zwembad van Sint-Joost-ten-Node (Foto AAC Architecture)

De monumentale gevel van het zwembad van Sint-Joost-ten-Node (Foto YVV)

Dit prachtige openbare Art-Decogebouw werd tussen 2009 en 2019 zorgvuldig gerestaureerd.

Deze totaalrenovatie omvatte de zwembadkuip en de omkleedhokjes, de installatie van een nieuw waterfiltratie- en anti-verdrinksdetectiesysteem, een nieuw ventilatiesysteem, nieuwe douches, nieuwe toiletten, een lift en een mobiel hulpmiddel voor mensen met beperkte mobiliteit.

Het gebouw werd beter toegankelijk gemaakt voor andersvaliden, ondermeer door de installatie van een lift.

De gevel, de monumentale inkomhal met grote marmervlakken en de rijen kleedkamers rond het zwembad en op de eerste verdieping werden allemaal bewaard.

Overvloedig gebruik van marmer in Sint-Joost-ten-Node (Foto YVV)

Stijl: Art Deco (Op 4 juni 2009 beschermd als monument).

Bouwperiode: geopend in 1934.

Architecten: Joseph Bytebier en Charles Schaessens.

Renovatie door AAC Architecture.

Indeling: zwembad aan drie zijden omringd door 2 verdiepingen kleedcabines, aan één zijde douches.

Gevel: gele baksteen, hardsteen en cement in een geometrisch patroon.

Dak: boogvormig dakgebinte in gewapend beton, tongewelf.

Afmetingen bad: 25 m op 12 m (6 banen).

Adres: Sint-Fransiscusstraat 23-27 te 1210 Brussel (Sint-Joost-Ten-Node).

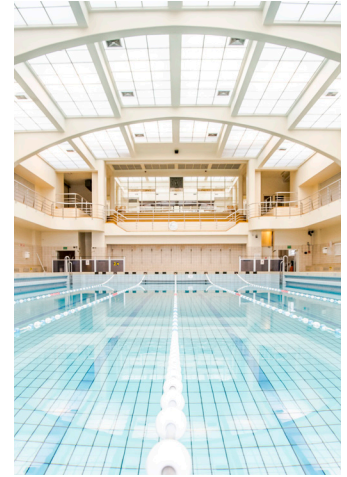
Zwembad van het Centrum – renovatie voorzien

Dit is één van de drie zwembaden van de Stad Brussel.

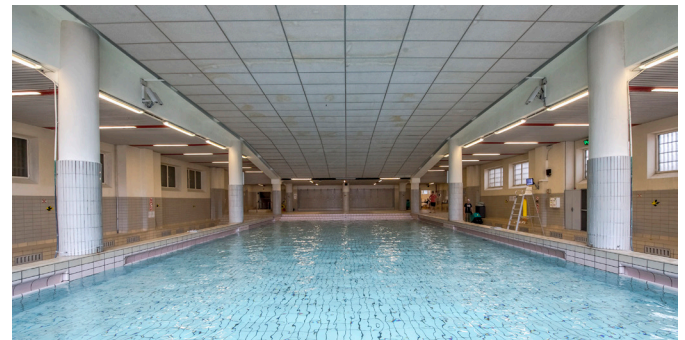
Met zijn strakke vormgeving, reusachtige glaspartijen en twee zwembassins boven elkaar, is dit sport- en zwemcomplex al decennia bekend als een van de knapste staaltjes Brusselse architectuur op de snijlijn van Art Deco en Modernisme.

De verticaal gerichte gevel van de Baden van het Centrum, in moderne stijl

In het bovenste zwembad baadt je ook in het licht (Foto vzw Brusselse zwem-en badinrichtingen)

Instructiebad, met draagstructuur voor bovenliggend zwembad (Foto vzw Brusselse zwem-en badinrichtingen)

De renovatie van het zwebad van het centrum, in de marollen, start volgens de planning in 2025. Behalve twee zwembassins omvat het openbare douches, een turnzaal en een bokszaal. Door de geringe oppervlakte en onregelmatige vorm van het terrein kon de architect niets anders dan de twee te voorziene zwembaden op elkaar te plaatsen. Het instructiebad bevindt zich op de eerste verdieping in een hal geritmeerd door stevige zuilen die het grote zwembad, dat zich in een grote ruimte op de derde verdieping bevindt, ondersteunen. Een masterplan van Stad Brussel omvat de grondige renovatie van de sportfaciliteiten, een volledige make-over van de sociale douches en een uitbreiding van de cafetaria. Zo moet de toegankelijkheid, ook voor mensen met een beperkte mobiliteit, sterk worden opgeschoefd en wordt de akoestiek verbeterd.

Stijl: Modernisme (Op 6 mei 2010 beschermd als monument).

Bouwperiode: tussen 1949 en 1953.

Architect: Maurice Van Nieuwenhuysse.

Renovatie door architect Pierre Hebbelinck.

Indeling: vijf niveaus, met twee zwembaden boven elkaar.

Gevel: smalle, sterk verticaal gerichte gevel met 3 maal 3 strakke ramen op de 3 zichtbare verdiepingen.

Dak: Dankzij reusachtige glaspartijen op het dak baden de zwembadruimten in natuurlijk licht.

Afmetingen baden: zwembad van 25 m x 12,50 m; instructiebad van 18 m x 12,50 m.

Adres: Reebokstraat 28 te 1000 Brussel.

Neptunium in Schaarbeek – gerenoveerd

Het Schaarbeekse zwembad Neptunium is een geslaagd voorbeeld van de pakketbootstijl, of Streamline Design. Talloze boegvormige elementen, patrijspoorten en ballustrades verwijzen naar scheepsbouw.

Groot zwembad en instructiebad van het Neptunium

Het Neptunium werd geopend in 1953, en werd in 1957 uitgebreid. Destijds voldeed het Neptunium met zijn 33-meterbad aan de Olympische normen. Het zwembad werd tussen 2017 en 2023 gerenoveerd en is ondertussen heropend.

Leuningen, patrijspoorten en lange rechte lijnen roepen een maritieme sfeer op in het Neptunium

Het gebouw omvat een groot zwembassin en een kleiner instructiebad. Het grote zwembad is aan drie zijden omgeven door passerelles op de tweede en derde verdieping, terwijl de vierde zijde wordt ingenomen door een prachtige glazen veranda, het solarium. Aan de straatzijde bevinden zich een refter, een worstelkamer, een fitnessruimte en twee appartementen.

De imposante voorgevel van het Neptunium (Foto YVW)

Het gebouw werd grondig gerenoveerd: asbestverwijdering, structurele verbeteringen, herstel van waterdichting, vernieuwing van elektriciteit, energiezuinige maatregelen, modernisering van de inrichting. Zo zijn kleedkamers heringericht, nieuwe kleedkamers voor families en mindervaliden toegevoegd, en werd een modern toezichtstelsel met camera's geïnstalleerd. Het interieur is opgefrist met behoud van de modernistische architectuur uit de jaren '50.

Stijl: Modernisme, pakketbootstijl.

Bouwperiode: geopend in 1953, uitgebreid in 1957.

Architect: Laurent Senterre.

Renovatie door Altiplan.

Indeling: het grote zwembad is aan drie zijden omgeven door circulatieruimte en kleedcabines, aan één zijde door een veranda, solarium.

Gevel: sokkel in blauwe steen, erboven beton met grote glaspartijen. Het centraal gedeelte is, mede door het gebaard van ramen en vlaggenmasten, sterk verticaal gericht.

Afmetingen baden: twee baden, een 33-meterbad (6 m breed) en een trainingsbad van 16 m op 8 m.

Adres: Jeruzalemstraat 58 te 1030 Schaarbeek.

Kunst in het Neptunium - mozaïek in Muranoglas, van Géo deVlamynck en waternimfen in gehamerd koper, van Stan Hensen (Foto YVW)